

померлого, права рука піднята вище, до району серця, ліва рука більш опущена до тазу, в одному випадку руки були паралельно тілу.

Як мінімум 4 поховання були дитячими. Не було зафіксовано ніяких ознак трун чи гвіздків. Враховуючи той факт, що поховання знаходились нижче рів-

ня знахідок Литовсько-польської доби, можна припустити, що цвинтар функціонував приблизно у XIV –XV ст.

Таким чином, можна говорити про безперервність заселення с. Ратнів, починаючи, як мінімум з XV століття, можливо навіть з XI століття, тоді, як перша літописна згадка датується 1577 роком.

О.Є. Златогорський, Т.В. Верба

ДОСЛІДЖЕННЯ У СЕЛІ РОВАНЦІ НА ВОЛИНІ

Навесні 2014 року у с. Рованці Луцького району Волинської області проходили рятівні археологічні дослідження, які проводило ДП «Волинські старожитності».

Передумовою для початку розкопок було виявлення людських решток під час ландшафтних робіт власником ділянки. На початок досліджень увесь верхній шар ґрунту був знесений трактором глибиною до 2 метрів.

Ділянка знаходилась за 0,3 км на південний схід від церкви Св. Пантелеймона та за 0,48 км на південний захід від школи с. Рованці, неподалік відомої багатопарової пам'ятки в урочищі «Гнідавська гірка».

У ході досліджень було розкрито площу 64 м², виявлено об'єкт X–XI ст. та 40 різночасових поховань, у більшості своїй безінвентарних, похованих за християнським звичаєм. Найбільш цікавими були три з них, що мали супровідний інвентар.

Об'єкт № 1 зруйнований, зафіксовані розміри 1,2×1,5 м, долівка рівна. В об'єкті був виявлений округлий черинь діаметром близько 1 м. За знахідками кераміки на долівці датований X–XI ст.

Поховання № 5 являло собою врізану у материк на 0,3 м прямокутну яму із заокругленими краями. У західній частині розкопу виявлено кістяк, випростаний на спині з рівно розкинутими руками, орієнтований головою на захід, з незначним відхиленням на північ. У верхніх шарах поховання на рівні ніг було виявлено ос-

теологічний матеріал тваринного походження, очевидно залишки черепа коня. Також безпосередньо на похованні було виявлено прикраси (52 предмети) та три монети білого металу з отворами (Рис). Монети являли собою 2 куфічні дирхеми. Один дирхем виготовлений за правління Аббасидського халіфа Аль Маммуна (початок IX ст.), другий – виготовлений пізніше, за правління халіфа Аль Муктадіра (поч. X ст.) з династії Саманідів, третя монета являла собою східноєвропейську імітацію Саманідської монети. Найімовірніше, що монети використовувались як прикраси або як елемент поховальної маски.

Прикраси, у більшості зі срібла з позолотою (техніка вогневого золочіння), були представлені петлею-кріпленням, найімовірніше до сумки, бляхою-прикрасою зі скляною серцевиною, напівкруглою пряжкою з глухою основою, хвостовиком ремня, прикрасою жовтого металу та накладками, переважно з рослинним орнаментом.

Поховання № 12 виявлено у західній частині розкопу. Кістяк випростаний на спині з руками складеними на животі, орієнтований головою на захід, опущений у материк на 0,2 м. На північ від черепа було виявлено дві посудини X–XI ст. – гончарний горщик з «манжетоподібним» вінчиком та вузькогорла посудина, яка імовірно слугувала для зберігання рідини.

Поховання № 19 також виявлено у західній частині розкопу. Кістяк випро-

станий на спині з рівно розкинутими руками, орієнтований головою на захід, опущений у материк на 0,2 м. На північ від черепа було виявлено посудину XI ст. з нетиповим клеймом на денці.

Одним із варіантів інтерпретації предметів у похованні № 5 може бути покладений разом з померлим підсумок. Антропологічні краніодослідження показали, що похований мав розтрощене

обличчя, що і стало, швидше за все, причиною смерті. Також було засвідчено його антропологічну приналежність до європеїдної раси з незначною монголоїдною домішкою.

Після пошуку аналогій можна припустити версію, що загиблий мав угорське походження, загинув у бою і був похований одноплемінниками за рідними традиціями.